

แนวทางการจัดการบริหาร: ธุรกิจกัญชา

Management approach: cannabis business

ปิยะนันต์ จันทร์แขกหล้า¹ ภูริทัศน์ ชาติน้ำเพชร² และวัชรชัย วิวัฒน์คุณากร³

วันรับ: 14 มีนาคม 2565 วันแก้ไข: 9 เมษายน 2565 ยอมรับ: 2 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการธุรกิจกัญชาในประเทศไทย เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ จากการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร นักวิชาการ หน่วยงานที่มีใบอนุญาตปลูกกัญชา ด้วยวิธีการแบบ Snowball Sampling โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางการจัดการบริหาร: ธุรกิจกัญชา ผลการศึกษวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการบริหารธุรกิจกัญชา มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ นโยบายทางการเมือง (Policy) กระบวนการบริหารจัดการในองค์กร (Process) สถานที่เหมาะสม (Place) ผลิตภัณฑ์กัญชาที่มีคุณภาพ (Product) และช่องทางการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ที่มีผลอิทธิพลต่อประสิทธิภาพประสิทธิผลในการจัดการธุรกิจกัญชาในประเทศไทย

คำสำคัญ: การจัดการ, กัญชา

¹อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

²อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

³อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

Abstract

This research to study business management guidelines the study of cannabis use in Thailand was a qualitative research based on documentary research, in-depth interviews with a sample group of executives, academics and agencies that have licenses to grow cannabis using the Snowball Sampling method. Finding and building conclusions about management approaches the cannabis business. Guidelines for managing business administration There are important elements in channa which are: Political policy Management process in the organization Suitable place quality cannabis products and marketing promotion channels that influence the efficiency and effectiveness in managing the cannabis business in Thailand

Key words: Management, Cannabis

1. บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้นำกัญชามาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ เพื่อใช้รักษาผู้ป่วยบางกลุ่มโรค เช่น มะเร็ง ซึ่งถือเป็นวิธีการรักษาทางเลือกหนึ่งที่ทำให้ผู้ป่วยสามารถใช้สิทธิในการรักษาอาการเจ็บป่วยได้ ทั้งนี้ในกัญชาสารสำคัญชื่อว่า Cannabidiol (CBD) และTetrahydrocannabinol (THC) สามารถระงับบรรเทาอาการเจ็บปวด ลดอาการอาเจียน อาการชักและรู้สึกอ่อนคลาญพักผ่อนมากขึ้น สอดคล้องกับกระแสเรียกร้องการใช้สารสกัดจากกัญชาข้อมูลงานวิจัยจากนักวิชาการ สนับสนุนโดยรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ประกาศให้กัญชาและพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในการรักษาโรคและประโยชน์ในทางการแพทย์ได้ เพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านยาของประเทศ โดยแก้ไขพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย เพื่อใช้ประโยชน์กัญชาในทางการแพทย์ พร้อมทั้งสร้างความมั่นคงทางด้านยาของประเทศไทย และป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาดทางด้านยา หน่วยงานสามารถนำกัญชาและพืชกระท่อมไปทำการ ศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ และสามารถนำไปใช้ในการรักษาโรคภายใต้การ ดูแลและควบคุมของแพทย์ได้

ทั้งนี้แม้ว่ารัฐบาลและกฎหมายได้แก้ไขเพิ่มเติมส่งเสริมสนับสนุนการนำกัญชาไปใช้ทางการแพทย์ โดยต้องลงทะเบียนยื่นคำร้องขอใบอนุญาตผ่านกระทรวงสาธารณสุข สำหรับขออนุมัติพิจารณาออกใบอนุญาตผลิตกัญชา จำหน่าย ขาย นำเข้าส่งออก การศึกษาวิจัยทำให้มีหน่วยงานเช่นสถาบันการศึกษาบริษัทเอกชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือภาคประชาชนผู้สนใจ ปลูกกัญชาขายจำหน่ายหรือนำเข้าส่งออก ต้องดำเนินการตามเงื่อนไข หลักเกณฑ์ กฎระเบียบของ ภาครัฐ ซึ่งธุรกิจกัญชาเป็นผลิตภัณฑ์ใช้เฉพาะทางการแพทย์ และเชิงพาณิชย์ ทำให้กัญชาเป็นพืช เศรษฐกิจสำหรับธุรกิจผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ ธุรกิจด้านอาหาร แปรรูปเป็นยาผลิตภัณฑ์สุขภาพ อาหารเครื่องดื่ม เครื่องสำอาง ที่มีแนวโน้มความต้องการปลูกและต้องการใช้จำนวนมาก

ดังนั้นปัญหาที่สำคัญคือ ธุรกิจของกัญชา แนวทางกระบวนการบริหารจัดการธุรกิจกัญชา ตั้งแต่ต้นน้ำ จนถึงปลายน้ำผู้บริโภคมีปัจจัยแนวทางการบริหารจัดการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องส่งผลต่อการ บริหารจัดการธุรกิจกัญชาให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลอย่างไร เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมใหม่ สำหรับประเทศไทยที่เกิดขึ้นแนวคิดการบริหารหรือแนวคิดการตลาดใดสามารถนำมาใช้ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการบริหารธุรกิจ

กัญชา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาวิจัยแนวทางการจัดการบริหารธุรกิจกัญชา จะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม ผู้ปลูกกัญชาสามารถพัฒนาบริหารจัดการธุรกิจกัญชาได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล สามารถสร้างรายได้ยกระดับ คุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกกัญชา และเป็นพื้นฐานข้อมูลทางวิชาการสำคัญในด้านธุรกิจกัญชาทางการแพทย์ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคธุรกิจกัญชาในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการธุรกิจกัญชาในประเทศไทย

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษาวิจัยได้ทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการจัดการ บริหาร: ธุรกิจกัญชา โดยมีแนวคิดการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ที่มี 5 ปัจจัย ได้แก่ 1. โครงสร้าง ขององค์การ 2. บุคลากร 3. งบประมาณ 4. ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ 5. สถานที่ที่ใช้ดำเนินงานเป็นต้น และเมื่อพิจารณาร่วมกับแนวคิดส่วนประสมทางการตลาด (Service Mix) ของ Philip Kotler (Kotler, 2000] p.19) หรือ 7Ps ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้าน ราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้าน บุคคล (People) ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence and Presentation) และด้านกระบวนการ (Process) มาใช้ในการศึกษากำหนดกรอบของการวิจัยแนวทางการจัดการบริหาร: ธุรกิจกัญชา

2. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้บริหาร นักวิชาการหน่วยงานที่มีใบอนุญาตปลูกกัญชา ด้วยการสุ่ม ตัวอย่างแบบลูกโซ่ หรือเชิงก้อนหิมะ (Snowball Sampling) จำนวน 12 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลาของการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาตั้งแต่เดือนตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ.2564

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการธุรกิจกัญชาในประเทศไทยปัจจุบัน
2. ได้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารจัดการธุรกิจกัญชาในประเทศไทย

5. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเน้นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยนำกรอบแนวคิดในการวิจัย ออกแบบเครื่องมือในสัมภาษณ์สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ดำเนินการเก็บ รวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้บริหาร นักวิชาการหน่วยงานที่มีใบอนุญาตปลูกกัญชา ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ หรือเชิงก้อนหิมะ (Snowball Sampling) จำนวน 12 คน และวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยใช้เหตุผลตามหลักตรรกะ (Logical Reasoning) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางศึกษาตามกรอบแนวคิดวัตถุประสงค์ของการศึกษาด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สร้างข้อสรุป (Generalization) เกี่ยวกับ แนวทางการจัดการบริหาร: ธุรกิจกัญชา

6. ผลการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการจัดการบริหาร: ธุรกิจกัญชา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูล กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้บริหาร นักวิชาการหน่วยงานที่มีใบอนุญาตปลูก กัญชาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ หรือเชิงก้อนหิมะ (Snowball Sampling) จำนวน 12 คน ซึ่งได้เปิดเผยข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ตามแนวปฏิบัติวิจัยในมนุษย์ สามารถวิเคราะห์ผลการวิจัยตาม ประเด็นในการศึกษาแนวทางการจัดการบริหาร: ธุรกิจกัญชา พบว่า

- 1) ปัจจัยด้านปัญหาอุปสรรคธุรกิจกัญชาในประเทศไทย โดยกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เห็นว่า เงื่อนไขปัญหาสำคัญที่เป็นปัจจัยหลักของการนำนโยบายด้านกัญชาไปใช้ หน่วยงานอยู่ที่ความชัดเจนของนโยบายรัฐบาลที่ชี้ในเฉพาะทางการแพทย์เป็นหลัก ประกอบกับเงื่อนไขขั้นตอนในการขออนุญาตปลูกกัญชามี

กฎระเบียบ เงื่อนไขที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของ เกษตรกร หรือส่งเสริมให้เกิดการเพาะปลูกเชิงพาณิชย์ แต่เหมาะสมกับบริษัทที่มีแหล่งเงินทุนงบประมาณและบูรณาการกับหน่วยงานการศึกษามากกว่าเกษตรกรทั่วไป รองลงมาของปัญหา อุปสรรครุรกีจกัณฐา ในประเทศไทย คือ การส่งเสริมเชิงนโยบายจากการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งจํารักษา นโยบายกัณฐาให้องเดิม แม้ว่าปัจจุบันรัฐบาลสามารถส่งเสริมกัณฐาทางการแพทยได้ มากกว่ารัฐบาลในอดีตที่ผ่านมาแต่หากพิจารณาแล้วกัณฐายังไม่เสรีในเชิงพีชเศรษฐกิจ เหมือนโบ กระทบที่ประชาชนสามารถปลูกขายไปได้โดยไม่ต้องได้รับการอนุญาต และหากพิจารณาเชิง เศรษฐกิจทั้งกัณฐาทางการแพทย หรือโบกระทบเกิดประโยชน์ กับประชาชนใช้สำหรับบริโภคใน ครอบครัวตามวิถีภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประกอบ อาหาร ใช้สำหรับสมุนไพร หรือให้อาหารสัตว์ เป็นต้น จึงอาจจะส่งผลกระทบต่อบริษัท ธุรกิจเครื่องดื่ม ยาสูบที่มีส่วนได้ส่วนเสียอาจจะนำไปสู่การ แทรกแซงการเปลี่ยนแปลง นโยบายเงื่อนไขเชิงนโยบายของรัฐบาล เช่น หลักเกณฑ์การขออนุญาตวิธีการ จำหน่าย หรือการควบคุม ทำให้กลุ่มเกษตรกรไม่สามารถเพาะปลูกได้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพเพราะเงื่อนไขการควบคุมหลักเกณฑ์ต่างๆ นอกจากนี้แล้วปัญหาอุปสรรค สำคัญ โดยตรงต่อการบริหารจัดการการเพาะปลูกกับภาคเกษตร คือ สถานที่ระบบ ปิดที่ต้องใช้งบประมาณ มากเกินความจำเป็น เพราะเมื่อพิจารณาความสามารถของ เกษตรกรสามารถใช้พื้นที่ปกติเพาะปลูก กัณฐาได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ผ่านเกษตรอินทรีย์ ปลอดภัย แต่ด้วยหลักเกณฑ์การ เพาะปลูกด้วยระบบปิด จึงเป็น ข้อจำกัดและปัญหาในการส่งเสริมการปลูกกัณฐาอย่างยิ่ง ดังนั้น ปัจจัยด้านปัญหา อุปสรรครุรกีจกัณฐาในประเทศไทยมาจากความชัดเจนของนโยบายทางการเมือง กฎระเบียบในการขออนุญาตมีความเหมาะสมกับเกษตรกรเช่น สถานที่งบประมาณ ในการเพาะปลูก เป็นต้น

2) ปัจจัยด้านแนวทางการจัดการธุรกิจกัณฐาในประเทศไทยโดยกลุ่มตัวอย่าง ในการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยแรกพื้นฐานของเกษตรกรไทยคือ เกษตรมีความรู้ ทักษะทางการ เกษตรกรมีศักยภาพในการปลูกกัณฐาให้เติบโตกับลักษณะ พื้นที่ภูมิประเทศไทย และสามารถ ยกกระดับให้กัณฐามีคุณภาพที่ดีนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ กัณฐาที่มีคุณภาพได้ (Product) แต่สิ่งที่ต้อง ส่งเสริมพัฒนายกระดับการบริหารจัดการ ให้มีประสิทธิภาพคือการส่งเสริมพัฒนาทางการตลาดให้ มีช่องทางจัดจำหน่าย หรือ

แปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย โดยแนวทางการจัดการธุรกิจ กล้วยาที่สำคัญรองลงมาคือ กระบวนการจัดการที่เหมาะสม (Process) แม้ว่าเกษตรกรจะมีศักยภาพในเรื่องการเพาะปลูก แต่กระบวนการควบคุมคุณภาพกล้วยา การสร้างระบบฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่แหล่งเมล็ดพันธุ์ ข้อมูลการเพาะปลูก แหล่งที่มา ระยะเวลาเก็บเกี่ยวแปรรูป ขนส่ง ช่องทางจัดจำหน่าย หรือการติดตามตรวจสอบผลิตภัณฑ์ตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำได้ทุกขั้นตอนคือเป็นสิ่งสำคัญในการซื้อขายสินขายในยุคออนไลน์ในปัจจุบัน หรือหากเป็นโรงเรือน ระบบปิดครอบนำเทคโนโลยีเข้ามาควบคุมการให้น้ำ ปุ๋ย หรืออุณหภูมิ แสง ที่เหมาะสมซึ่งจะทำให้ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ กล้วยามีราคา (Price) ระดับเกรดสำหรับทางการแพทย์ และแนวทางที่สำคัญ ประการที่สามคือการส่งเสริมจากนโยบายของรัฐบาลที่มีความชัดเจนในการนำนโยบายกล้วยาไปปฏิบัติในทิศทางเดียวกันเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการขอใบอนุญาต หรือขอ ค่าปรึกษาเกี่ยวกับธุรกิจกล้วยา ดังนั้นแนวทางการจัดการธุรกิจกล้วยาในประเทศไทยจำเป็นต้องมีผลิตภัณฑ์กล้วยาที่มีคุณภาพ (Product) โดยมีกระบวนการจัดการเพาะปลูกควบคุมที่ เหมาะสม (Process) จะทำให้ผลิตภัณฑ์กล้วยามีราคา (Price) อยู่ระดับเกรดสำหรับทางการแพทย์ทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่เหมาะสมกับการลงทุนเพาะปลูกได้คุ้มกว่ากลุ่มพืชอื่นๆ

3) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาธุรกิจกล้วยาในประเทศไทย จากสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลส่วน ใหญ่ได้เสนอว่า การส่งเสริมพัฒนาธุรกิจกล้วยาในประเทศไทยมีต้อง เริ่มจากความชัดเจนของ นโยบายของรัฐบาลที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีความชัดเจนไปในทิศทางเดียวกัน และต้องลด ขั้นตอนเงื่อนไขหลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับกลุ่มเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพราะโดยวิถีของ เกษตรกรไทย พื้นที่ภูมิประเทศไทยสามารถเพาะปลูกกล้วยาแต่ละสายพันธุ์ได้อย่างมีคุณภาพ แต่ข้อจำกัดด้านช่องทางจำหน่ายการส่งเสริมการตลาดกฎหมาย ระเบียบของรัฐมีข้อจำกัด ไม่เอื้ออำนวยต่อการจำหน่าย ควรพิจารณาแนวทางคล้ายคลึงกับพืชกระท่อม เป็นต้น นอกจากนี้ควรมอบอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลตรวจสอบ ในธุรกิจกล้วยา ในระดับท้องถิ่นอันจะทำให้เกิดการกำกับดูแลที่เหมาะสม และทำให้รัฐสามารถจัดเก็บรายได้จาก ธุรกิจกล้วยาในระดับท้องถิ่นได้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากขึ้น และยังควบคุมบังคับใช้กฎหมาย ได้อย่างเหมาะสมกับเกษตรกรอย่างยิ่ง ทั้งนี้

ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าหากรัฐสามารถเสริมให้หน่วยงานที่ออกใบอนุญาต สถาบันที่ตรวจสอบคุณภาพให้บริการที่รวดเร็ว บูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แบบ One stop service สามารถส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสามารถดำเนินธุรกิจกัญชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางยาของประเทศไทยอย่างยั่งยืน

7. อภิปรายผลการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการจัดการบริหาร: ธุรกิจกัญชา ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ว่า ปัจจุบันปัญหาอุปสรรคธุรกิจกัญชาในประเทศไทยเกิดจากไม่ความชัดเจนของนโยบายรัฐบาล และการตีความบังคับใช้กฎ ระเบียบ เงื่อนไขที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของเกษตรกร ตั้งแต่การขอ อนุญาต หลักเกณฑ์ด้านสถานที่ทำให้กลุ่มเกษตรกรต้องใช้งบประมาณในการเพาะปลูกมาก โดยแนวทางการจัดการธุรกิจกัญชาในประเทศไทยการส่งเสริมองค์ความรู้เพื่อยกระดับให้กัญชาให้มีคุณภาพที่ดี รัฐและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องมีส่งเสริมพัฒนาทางการตลาดให้มีช่องทางจัดจำหน่าย หรือแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย และต้องกระบวนการจัดการที่เหมาะสม (Process) ตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำได้ทุกขั้นตอนคือเป็นสิ่งที่สำคัญในการซื้อขายสินค้าในยุคออนไลน์ในปัจจุบัน ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาธุรกิจกัญชาจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้อง ได้รับการส่งเสริมพัฒนาที่ชัดเจนจากแนวนโยบายของรัฐบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีความ ชัดเจนไปการนำนโยบายไปปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน หรือบูรณาการแบบ One stop service ให้บริการภาคเกษตรกร องค์กรในการดำเนินการธุรกิจกัญชา ประกอบกับผู้ดำเนินธุรกิจกัญชาต้อง มีกระบวนการในการบริหารจัดการเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์กัญชาที่มีคุณภาพ ช่องทางจัดจำหน่ายที่หลากหลาย บ่งชี้ให้เห็นว่าแนวทางการจัดการบริหาร: ธุรกิจกัญชา มีองค์ประกอบที่สำคัญในการ บริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลตั้งแต่เนนโยบายทางการ เมือง Policy กระบวนการ บริหารจัดการในองค์กร Process สถานที่ที่เหมาะสม Place ผลิตภัณฑ์กัญชาที่มีคุณภาพ (Product) ช่อง ทางการส่งเสริมการตลาด (Promotion) สอดคล้องกับรูปแบบการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของวรเดช จันทรศร (2554) หรือ แนวคิดส่วนผสมทางการตลาดของ Philip Kotler (Kotler, 2000 p.19)

8. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

จากการศึกษาแนวทางการจัดการบริหาร: ธุรกิจศึกษา คณะผู้วิจัยได้ขอค้นพบเบื้องต้นทาง วิชาการว่า แนวทางการจัดการบริหารธุรกิจศึกษามีองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารจัดการให้ เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลตั้งแต่ นโยบายทางการเมือง (Policy) กระบวนการบริหารจัดการใน องค์กร (Process) สถานที่เหมาะสม (Place) ผลิตภัณฑ์ศึกษาที่มีคุณภาพ (Product) และช่องทางการ ส่งเสริมการตลาด (Promotion) ซึ่งมีรูปแบบของโมเดลในการศึกษาอธิบายด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิง ปริมาณดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการจัดการบริหารธุรกิจศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ได้กรอบ แนวคิดรูปแบบการจัดการบริหารธุรกิจศึกษาที่จำเป็นต่อองค์การในการศึกษาเปรียบเทียบกับ กระบวนการวิจัยด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้การวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยืนยันเชิงประจักษ์อันจะทำให้การพัฒนาแนวทางการจัดการบริหารธุรกิจศึกษาให้กับกลุ่ม เกษตร องค์กร สามารถ

เอกสารอ้างอิง

ผกาทิพย์ รื่นระเริงศักดิ์. (2564). *กัญชากับการรักษาโรค*. สืบค้นจาก

[https://pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/453/กัญชา/พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ \(ฉบับที่ 7\) พ.ศ. 2562 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 19 ก ประกาศใช้วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2562.](https://pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/453/กัญชา/พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 19 ก ประกาศใช้วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2562.)

วรเดช จันทรรศ. (2554). *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณสุขะไปปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 5).
กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

Kotler, P. (2000). *Marketing Management. The Millennium edition*. New Jersey: Prentic – Hall.